

שיר השירים (41)

אָל גַּנַּת אֲגוּז יַרְדְּתִי (ו.יא)

אָגוּז: אלו ישראל, נמשלו ישראל לאגוז, מה אגוזים אלה כשהם צבורים בכרי, אם אתה נוטל אחד מהם מזדעזעים כולם, כך ישראל, אם מצטער אחד מהם מרגישים כולם, כמו שמרגישים כל אברי הגוף בחלות אחד מהם. (מדרש שיר השירים ו.א). תכונה מופלאה זו של עם ישראל, שנרמזה בהגדרתו כ'אגוז' משום כלל ישראל כולו מרגיש ומשתתף בצרת היחיד מישראל, שימשה את הגאון רבי ברוך עפשטיין, בעל "ברוך שאמר", בבואו לבאר את נוסח התפילה ולשון הוידוי המקובל בידינו.

בספרים קדמונים מובא, שאיש שחי בזמן הרמב"ם, התאונן לפניו על הנוסח 'אשמנו' ו'על חטא', באומרו כי אין כל ספק אצלו שלא חטא ברוב גדול וכמעט בכל הפרטים שבווידויים 'אשמנו' ו'על חטא', ואיך יתודה כלפי שמים בכל אלה שאין לו כל יחס ונגיעה להם? הרמב"ם השתדל להסביר לו, כי אף אם בפועל ממש לא חטא בהם, אבל באבק שלהם ודאי נכשל, גם אם בלי כוונה, והאריך להסביר לו ענין זה על פי הגמרא (ב"ב קסח.), שאמרו שמעוון לשון הרע אין אדם ניצל בכל יום, ותמהו בגמרא: לשון הרע סלקא דעתך?, כלומר: איך אפשר להחליט כך על כל אדם ועל כל יום? אלא, תירצו, הכוונה לאבק לשון הרע, שמפני קלות ודקות ענינו נכשלים בו בלי להרגיש ובלי להתבונן.

אולם בעל "ברוך שאמר" ביאר ענין זה באופן אחר: שלוש פעמים בכל יום, עומד יהודי ומתפלל "רפאנו ה' ונרפא, הושיענו ונוושעה", למרות שהוא בריא ושלם בכל גופו ואיבריו, ואינו זקוק כלל לרפואה, ובכל זאת הוא מבקש ומתחנן: "והעלה רפואה שלימה לכל מכותינו"! מה טעם בכך? למה לבקש רפואה כאשר המבקש אינו זקוק לה כלל עכשיו? אלא, מאחר וראינו בפסוק שלפנינו ובדרשת המדרש שסגולת עם ישראל היא שכל האומה נחשבת כמשפחה אחת, וכל אחד דואג לזולתו ולוקח חלק בתכונת חייו ובמהלך שלומו, שמח בשמחתו ומיצר בצער, לכן את תפילת "רפאנו" מתפללים כולם, כי גם זה שאינו זקוק עתה לרפואה, משתתף בצער זולתו ומבקש רחמים על כלל האומה אשר בכללם בודאי נמצאו כאלה שצריכים רפואה.

כך גם הכהן הגדול בעבודת המקדש ביום הכיפורים, עומד ומבקש על פרטים רבים בהמשך השנה שיהיו לטובה, ובתוכם הוא מבקש: שנה שנבוא לארצנו ולבית מקדשנו, והלא הוא עומד עתה בבית המקדש בירושלים? אולם הוא מבקש זאת בעד אחיו, בני

ששמים הָמָה מְלָכוֹת וּשְׁמַנִּים פִּילְגָשִׁים וְעַלְמוֹת אֵין מְסַפֵּר (ח.י)

"ששמים הָמָה מְלָכוֹת וכו'..." אמר הקב"ה לישראל: נתתי לכם את התורה הקדושה להתעסק בה. "ששמים הָמָה מְלָכוֹת" יש בה שישים מסכתות הנתונים לפירושם של מאן מלכי רבנן. והעוסק בתורה כראוי וממית עצמו עליה, יזכה באחריתו לחיי העולם הבא של חמישים שערי קדושה שעולה מספר "המה". "ושמנים פִּילְגָשִׁים": אלו שמונים שנות חיי האדם כמו שאמר דוד המלך (תהלים צ.י): "ימי שנותינו בהם שבעים שנה ואם בגבורות בהם שמונים שנה", ושנים אלו הם כצל עובר וכחלום יעוף, ודומים הם לאותה פילגש העומדת אצל האדם מבלי כתובה, וברגע אחד יכול הוא לסלקה מעל פניו ואינה צריכה גט. וכך ברגע אחד יכול הקב"ה ליטול את האדם מן העולם בחטף וללא כל הודעה מוקדמת. על כן פונה הקב"ה לישראל ואומר: מוטלת עליכם החובה לדעת להשתמש לטובה בימים שהענקתי לכם בחיים שנתתי לכם, ללימוד תורה ולקיום מצוות. ואם עשיתם כן תזכו בעולם הבא "לְעַלְמוֹת אֵין מְסַפֵּר". "מְסַפֵּר" עולה בגימטריא "יש ע" כלומר ש"י עולמות כדאיתא בחז"ל (סנהדרין ק.). שעתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות שנאמר: "להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא" (משלי ח. כא)

הגדה של פסח "שירת דוד"

מִי זֹאת הַנְּשֻׁקָפָה כָּמוֹ שְׁחַר יָפָה כְּלָבָנָה בְּרָה פַתְחָה אֲיָמָה פְּנֵדָלוֹת (י.י)

"זאת" מרמז לתורה כמו שנאמר: "וזאת התורה אשר שם משה" (דברים ד.מד). "שחר" אותיות "רחש", רמז לכתוב: "רחש לבי דבר טוב" (תהלים מה.ב) ואין טוב אלא תורה, שנאמר: "כי לקח טוב נתתי לכם תורת אל תעזובו" (משלי ד.ב). ובספר "רמזי הרוקח" מצאתי "מי זאת הַנְּשֻׁקָפָה כָּמוֹ שְׁחַר" סופי תיבות "תורה" לאחר שנתרצו ישראל לקבל את התורה והקדימו נעשה לנשמע, הקב"ה שמח בהם ומשתבח במעלתם ואומר: "מי זאת הַנְּשֻׁקָפָה כָּמוֹ שְׁחַר", מי אלו החשובים שהסכימו לקבל עליהם את תורת, ומרוב חביבותם הם משתקפים בעיני כמו יופיו של השחר המאיר בעת זריחת השמש. "יָפָה כְּלָבָנָה" יפים ונאים הם מעשיהם הטובים כלבנה במילואה. "בְּרָה פַתְחָה" פניהם מאירים ומזהירים בתורה כזוהר החמה. "אֲיָמָה פְּנֵדָלוֹת" כיון שזכות התורה עומדת להם, הם מאיימים על כל האומות והם יראים מהם כמו מפני אנשי הצבא הצועדים עם גליהם לאחר ניצחון המלחמה.

הגדה של פסח

"שירת דוד"

הלכה: דיני עיקר וטפל: שינה מקומו בין אכילת העיקר לאכילת הטפל

האוכל דג חריף ורוצה להעביר החריפות בלחם וכדומה, אך שינה מקומו מבית לחוץ, צריך לברך על הלחם או כל מאכל אחר הטפל, ברכת העיקר פוקעת כשמשנה מקומו. אבל אם העיקר הוא מאכל שאין בו שינוי מקום, אינו מברך על הטפל היות ונגרר אחר העיקר שעדיין ברכתו עליו. בירך על העיקר ופטר הטפל ואכל מאכל שהוא טפל לטפל, אינו מברך עליו דשניהם נפטרים בברכת העיקר. כגון שתה יין ולאחריו כוס תה ללא סוכר שנפטר בברכת היין, ומחמת מרירות התה אוכל סוכר או תמר, אינו מברך עליהם דהם טפלים לתה והתה טפל ליין. **ספר "הליכות ברכות" רב אופיר מלכא שליט"א**

פתגם: קָאָזְנִי קָסִיל, אֶל-תְּדַבֵּר, כִּי-יָבוֹז, לְשֹׁקֵל מְלִיץ.
ספר "משלי"

חקירה: ברי על ידי אחר

לא מועיל משום דטענה מועילה רק כשהבעל דין טוען אותה, שהרי ברי אינו נאמנות ועדות אלא טענה, או שטענה מועילה רק לטוען עצמו. (קובץ שיעורים ביצה לה) **ספר "קובץ יסודות וחקירות"**

סיפור: בפניו של אדם

חריף אחד הציע הגדרה לסטירת לחי של אדם: אין חבין לאדם אלא לפניו.

ספר "חזו וחלק" חלק ד' (דף קעב)

שבת שלום,

יוצא לאור לרפואה שלימה, ברוך יואל שמעון ישראל בן פנינה, אברהם בן חנה רחל שרה, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, פטריק יהודה בן גלדיס קאמונה, אברהם רפאל בן רבקה, אסתר בת רחל, מאיר חיים בן גבי זווירה, ראובן בן איזא, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, שמחה ג'וזת בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלחנן בן חנה אנושקה, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה. **זיווג הגון:** נעמי פנינה בת סנדרין אסתר, לאה בת רבקה, אלודי רחל מלכה בת חשמה, יוסף גבריאל בן רבקה, מרים בת רבקה. **הצלחה רבה:** לחנה בת אסתר וליזונתן מרדכי בן שמחה, **לנתן בן רבקה.** ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'יזל לאוני. **לעילוי נשמת:** ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מזל פורטונה, נתניאל יאיר בן מרים יהודית, ראובן בן חנינה, אליהו בן מרים, ניסים חי הוברט בן ג'ולי, ליליאן רוזה בת אוטה נגימה, דוד בן מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה,

ישראל, המפוזרים בארצות הגולה, כי כלל ישראל כגוף אחד מהם! וכך גם אנשי חוץ לארץ מבקשים בחורף "תן טל ומטר", למרות שהם עצמם אינם זקוקים לגשם ואדרבה הוא רע להם, כי כוונתם עבור אחיהם, בני ארץ ישראל, ששם אז עונת הגשמים. ואף לשון הוידוי, שעליו תמה השואל באוזני הרמב"ם, הוא עבור כלל ישראל, שהרי יחידים מתוך האומה ודאי נכשלו, מי בחטא זה ומי בחטא אחר, וכל אחד מתפלל על הכלל! **ספר "כמוצא שלל רב שיר השירים"**

לא יִדְעָתִי נְפֹשִׁי שְׁמִתָּנִי מִרְפָּבוֹת עַמִּי נְדִיב (י. יב)
במדורש (שיר השירים רבה ו. יב) מובא על פסוק זה: משל לבת מלך, שאבדה את דרכה, ולא ידעה איך לשוב לארמון אביה. היא התגלגלה ממקום למקום והיתה מלקטת? בשלפים מהלקט שנשאר מהקוצרים. לימים עבר המלך במקום, וזיהה את בתו, יושבת במחיצת חברותיה העניות והמסכנות, שהיו אף הם מלקטות יחד עימה בשלפים. המלך שלח מיד את אוהבו להביא אותה אליו. נטלה והושיבה עימו בקרונין. והיו חברותיה תמהות עליה ואומרות: אתמול היתה מלקטת בשלפים, והיום יושבת בקרונין עם המלך? אמרה להם: כשם שאתן תמהות עלי, כך אני תמהה על עצמי! וקראה על עצמה: **"לא יִדְעָתִי נְפֹשִׁי שְׁמִתָּנִי"**

כך כשהיו בני ישראל במצרים, משועבדים בטיט ולבנים, היו מאוסים ובזויים בעיני המצריים. כשנעשו בני חורין ונגאלו, נעשו סגנים על כל באי עולם. היו אומות העולם תמהות: אתמול הייתם עובדים בטיט ולבנים, והיום נעשיתם בני חורין וסגנים על כל העולם? היו ישראל אומרים להם: כשם שאתם תמהים עלינו כך אנו תמהים על עצמנו, וקראו על עצמם: **"לא יִדְעָתִי נְפֹשִׁי שְׁמִתָּנִי"**. ביציאת מצרים העלה אותנו הקב"ה בבת אחת, משפל המדרגה, הושיב אותנו יחד איתו בקרון המלך! והיינו עם ה'.

הגדה של פסח "יחי ראובן"

לא יִדְעָתִי נְפֹשִׁי שְׁמִתָּנִי מִרְפָּבוֹת עַמִּי נְדִיב (ו. יב)
הגאון רבי אליהו אליעזר מישקובסקי ראה פעם ילד רוכב על אופניו ניגש אל הילד ושאלו בחיבה: התדע מה לומדים מרכיבה על אופנים? השיב הילד בתמימותו: על אופנים לא לומדים, על האופנים רוכבים. אבל מבט של אדם גדול שונה ממבטם של קטנים. מכל דבר קטן כגדול, לומדים ומחכימים. אמר רבי אליהו: הרכיבה על האופנים מלמדת אותנו כמה כללים יסודיים בעבודת ה': כלל ראשון, כל זמן שהאדם בתנועה הוא מתקדם. כלל שני: ברגע שהוא מרפה וחדל מתנועה הוא נופל. כלל שלישי, אם הוא מתקדם בקלות ובמהירות רבה מדי, סימן שהוא בירידה.

הגדה של פסח "ומתוך האור"

